

РЕЦЕНЗИЯ

За конкурс за заемане на академичната длъжност “доцент” в област на висше образование 7. “Здравеопазване и спорт”, по професионално направление 7.3.

“Фармация”, научна специалност “Фармакогнозия и фитохимия” в Катедра

„Фармацевтични науки и социална фармация“ на факултет „Фармация“,

Медицински университет – Плевен, с единствен кандидат д-р Мая Чавдарова

Йотова

от член-кор. проф. дхн Вася Банкова, ИОХЦФ, БАН

На конкурса за заемане на академичната длъжност “доцент” по професионално направление 7.3. “Фармация” (Фармакогнозия) във Факултет „Фармация“ на Медицински университет – Плевен, обявен в ДВ, бр. 36/27.04.2018 г., се явява единствен кандидат - д-р Мая Йотова.

Д-р Йотова е родена през 1979 г. в София. Дипломира се е като магистър-фармацевт през 2004 г. във Фармацевтичния факултет на Медицинския университет – София. След дипломирането си работи като магистър-фармацевт в различни аптеки и складове, в момента – в болничната аптека на ВМА – МБАЛ, София. В периода 2009 – 2012 специализира „Организация и икономика на дистрибуторската и аптечна практика“ във Фармацевтичния факултет на Медицинския университет – София, а от юли 2017 г. е специализант по „Лечебни растения и фитофармацевтични продукти“ в Медицинския университет – Варна. През 2009 г. постъпва като редовен докторант в катедра Фармакогнозия във

Фармацевтичният факултет на Медицинския университет – София и през 2013 г. защитава успешно докторската си дисертация на тема “Фитохимично проучване на *Gypsophila trichotoma* Wend (Caryophyllaceae)”, под ръководството на проф. Стефан Николов и проф. Илина Кръстева. Част от докторската дисертация е изработила в Свободния университет – Берлин (два пъти по 6 месеца в периода 2011 – 2012 г.) със стипендия от ДААД. От 2013 г. и понастоящем е главен асистент по фармакогнозия на втори трудов договор в Медицинския университет – Плевен, Медицински колеж. Член е на Българския фармацевтичен съюз, на Комисията по качество на същия съюз и е експерт по оценка на здравните технологии към Националния център по обществено здраве и анализи.

Учебно-преподавателска дейност.

Според представената служебна бележка от Медицинския колеж към Медицинския университет – Плевен, д-р Йотова има общо 287 учебни часа учебна натовареност за последните две учебни години (2016/2017, 2017/2018) като преподавател на студенти специалност Помощник-фармацевт. Средната ѝ годишна учебна натовареност през тези две учебни години е 143,5 ч.

Д-р Йотова е участвала в разработването на учебни програми и е осъществила заключителен контрол по дисциплините Фармацевтична ботаника и Фармакогнозия на студенти от Медицинския колеж.

Научно-изследователска дейност

В конкурса д-р Йотова се представя с общо 25 научни публикации, 22 от които не са включени в дисертацията за образователната и научна степен „доктор“.

Тези 22 публикации са обект на настоящата рецензия. От тях три са в международни списания с импакт фактор (Thomsom-Reuters), три в международни списания със CiteScore™ (Scopus), две в международни специализирани списания без импакт фактор, една в българско списание с импакт фактор и 13 в български списания без импакт фактор. Кандидатката е единствен автор на 3 работи, първи автор в 6 работи, втори – в 6, трети и последващ автор в други 7.

Кандидатката е представила и 5 резюмета от участия в научни форуми в чужбина, всички представят резултати от дисертационния ѝ труд.

По публикациите на д-р Йотова са забелязани 27 цитата (Scopus, без автоцитати), h индексът е 3 (Scopus).

Изследователската работа на д-р Йотова е в областта на фитохимията и фармакогнозията и съответства на тематиката на настоящия конкурс. Справката за научните приноси, изготвена от кандидатката, макар и кратка и схематична, представя адекватно резултатите от научната ѝ работа. В нея са включени и резултатите от дисертацията ѝ за получаване на образователната и научна степен „доктор“, които излизат извън рамките на настоящия конкурс. Все пак те са пряко свързани с основните насоки и постижения на изследователската дейност на кандидатката и изграждането на представата за цялостния ѝ облик като изследовател.

Научните приноси на д-р Йотова могат да се разделят на две групи – приноси от експериментални изследвания и литературни проучвания. Основна

част от експерименталните изследвания представляват пряко продължение на дисертационния труд на кандидатката, посветен на лечебното растение *Gypsophila trichotoma* Wend, което е включено в Червената книга на България. Установено е хепатопротективното действие на флавоноидния гликозид сапонарин, изолиран от това растение, при плъхове с оксидативен стрес индуциран от кокаин (работа 4). Доказана е и цитотоксичната активност на гипсогенова киселина от същото растение (работа 7). Установено е цитотоксичното действие на екстракти от *G. trichotoma* и фракции от тях, идентифицирани са индивидуалните сапонини в сапониновата фракция, показала антипролиферативно действие срещу различни клетъчни линии (работа 6). Допълнено е познанието за химичния състав на листата и корените от *G. trichotoma*, като са изследвани и идентифицирани летливите им компоненти и някои компоненти на бутанолните екстракти (работа 12). Високо оценявам изолирането и идентифицирането от *G. trichotoma* на ново природно съединение (сулфатиран сапонин) и доказването на антипролиферативният му ефект (работа 5). Към приносите от експериментални изследвания спада и определянето на антилевкемичната активност на синтетични производни на кумарина (работа 13).

В последните години д-р Йотова се насочва към проучвания на литературата, ориентирани преди всичко към възможностите за успешно приложение на лечебни растения и фитофармакологични средства за профилактика и лечение на социално значими заболявания – онкологични заболявания, диабет, вирусни инфекции (работи 18, 19, 23). Интерес представлява литературното проучване на взаимодействието на антидиабетни лекарства с растителни субстанции (работа 20) – въпросът за лекарствените

взаимодействия на лечебните растения и хранителни добавки на тяхна основа с широко използваните в медицинската практика лекарствени средства става все по-актуален. От практическо значение е и показаната въз основа на анализ на литературни данни увеличена вероятност за лекарствени взаимодействия на екстракти от гинко билоба при употребата им съвместно с различни лекарствени продукти (работи **17, 21**). Не случайно кандидатката е определила приносите от тези публикации – литературни проучвания – като научно-приложни резултати, които могат да бъдат използвани за насоки в работата на лекари и фармацевти при прилагането на лечебни растения и препарати от тях.

Въз основа на казаното дотук смятам, че приносите на кандидатката могат да се характеризират като новост за науката, обогатяване на съществуващите знания и до известна степен като приложение на научните достижения в практиката.

Нямам забележки по същество към представените от д-р Йотова научни публикации. Бих я посъветвала в бъдещата си работа да се насочи отново и към експериментални изследвания, за каквито има отлична подготовка и лични качества. Убедена съм в това, тъй като познавам много добре дисертационния труд на д-р Йотова за придобиване на образователната и научна степен „доктор“, на който бях рецензент.

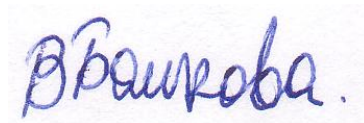
ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Казаното дотук недвусмислено показва, че д-р Йотова е изграден учен и преподавател със собствен облик в областта на фитохимията и фармакогнозията. Представената за участие в настоящия конкурс научна продукция напълно

отговаря и дори надвишава по обем и качество изискванията на Фармацевтичния факултет на Медицинския университет - Плевен за заемане на академичната длъжност „доцент”. Характерът, научната значимост и обемът на научните приноси на кандидатката, както и учебно-преподавателската ѝ дейност ми позволяват с дълбоко убеждение да препоръчам на почитаемите членове на научното жури да гласуват положително за присъждането на гл. ас. д-р Мая Чавдарова Йотова на академичната длъжност „доцент” във Фармацевтичния факултет на Медицинския университет - Плевен, както ще гласувам и аз.

29 а вгуст 2018, София

Рецензент:

Вася Банкова